

"מישל עזרא ספרא יוצא לבלות"

כתבת העתון "חולון בת-ים", מירי בלומנפלד, יצאה – אגב שיחות השלום עם סוריה – להעיף מבט על חיי היומיום בתקופה האחרונה בחלב ובדמשק, נפגשה עם צעירים שהגיעו ארצה מהדור האחרון של עולי סוריה ושמעה הערכות מומחים ופרשנים בנושא. סקירתה התפרסמה לראשונה בעתון "חולון בת-ים" ב-2.10.92

הוטל להקדיש חלק משיריו לנושאים לאומיים כמו המלחמה בישראל, או הפליטים המסכנים, ועל זה חיינו נבחנו לבגרות בספרות.

"בבחינה שלי בחיבור", נזכר רמי שרים, כיום מהנדס עיריית רמת-גן, "היתה שאלה מהסוג הזה, ועגית כמו שהתבקשתי ולמדתי, אחרת לא הייתי עובר את הבחינה".

בניגוד ליוצאי מדינות ערב אחרים, שמעידים על יחסי שכנות נפלאים, יוצאי סוריה זוכרים את האויבת. משום כך, לא התערו בחברה הסובבת, מחשש להתנכלויות. ראובן דאיה התגורר ב'מליה, שכונת יוקרה בעיר חאלב: ב'מליה, שחייתה שכונה ויקרית, לא הרגשו באנטישמיות, אבל נמנעו מללכת לשכונות אחרות, אחרת חיינו עלולים להיפגע. הבעיה היתה, שלא יכולנו להסתיר את יהדותנו, היה לנו מבטא. מספיק שהיינו אומרים בקול טוב, מייד היו יודעים שאנחנו יהודים".

ילדי חאלב למדו בבתי ספר יסודיים יהודיים, שנחשבו ויקרתיים ואף איכלסו כמה מצאצאיהם של אנשי מפלגת השלטון. אחר-כך עברו לגימנסיות פרטיות נוצריות, שהיו משוה שונה

מזרזים לנטוש. העתיד רחוק מדי, והעבר צורב וקרוב מאוד. נציגי פזורת סוריה מדווחים על אנטישמיות, על בידוד, על הפחד. זה התחיל ברחוב, נמשך בשוק, וגם לבית הספר הגיע. בספרי הלימוד, למשל, לא הוזכרה המלה המפורשת "ישראל". מדינת ישראל עוטרה בתואר המפוקס "מדינת הכנפיות".

למשל לבוש אירואי. חיינו חיים לוקסוס. הנשים לא עבדו, כי זה לא היה מקובל, אבל עשו חיים. חיינו מבליט בסעודות. אפילו יום-הולדת לילד חיינו עושים בבית קפה

"חומר הלימודים", אומר משה כהן, "השתלב בשנאת יהודים. אני זוכר, למשל, שבאחד הספרים הופיע המשפט 'יהודים הם אויבים', ואנחנו חיינו צריכים לנתח היכן הנושא, הנשוא, והמושא של המשפט.

ראובן דאיה: "על כל סופר או משורר

בחודש אפריל סערו יוצאי סוריה בישראל. נשיא סוריה, חאפז אל-אסד, נפגש עם רב הקהילה היהודית, אברהם חמרה. לאחר הפגישת, הודיע חמרה לתקשורת: "כל דרישותינו נענו". העולם רעש, הספקולציות עפו, וכעבור מספר ימים, הובחר כי הנשיא אסד התיר ליהודים לעזוב את המדינה. מאז, הפך קו דמשק – ניו יורק עסוק במיוחד. מאז, שבו משלחות ישראל וסוריה לו שולחן דיונים, משוה, כך נראה, משתנה.

אבל יוצאי סוריה בארץ אינם מתרגשים מהמחנות של אסד. "הוא החליט לאשר עליית יהודים", מסביר משה כהן, "בגלל ההתקרבות שלו לארצות-הברית, כבר אין לו את המשענת של ברית-המעצמות, וזה גם עוזר לדימוי שלו. בסך הכל, אנחנו מדברים על 3,000-4,000 יהודים שנשארו שם, רובם זקנים".

כ-850 יהודים כבר עזבו, 1,000 נוספים אוחזים בוויזות. אבל נמל התעופה בן-גוריון אינו יעד נחיתה מועדף. המהגרים נוהרים לברוקלין, שם קיימת קהילה סורית גדולה. רישת דאיה: "קהילה יהודית מאוד עוזרת. הם גם מקבלים הסכמה אמריקאית תוך ארבעה חודשים". אפילו אם השלום בפתח, יהודי סוריה